

Толочко І.Ю.,
директор Бердичівської міської
гуманітарної гімназії № 2,
Гензель О.В.,
заступник директора
з навчально-виховної роботи
Бердичівської міської
гуманітарної гімназії № 2

Дистанційне навчання в гімназії: Alea jacta est

I. Вступ

*Почніть робити те, що потрібно.
Потім робіть те, що можливо.
І ви раптом виявите, що робите неможливе.
Св. Франциск Асізький*

Епідеміологічна ситуація, що склалася в Україні, змусила активно залучити дистанційні форми навчання до освітнього процесу у гімназії. Дистанційне навчання у БМГГ № 2 – нова форма організації освіти закладу, яка ґрунтується на поєднанні традиційних з інноваційними інформаційно-цифровими методами викладання матеріалу, що дає можливість здобувати повноцінну якісну освіту або підвищувати кваліфікацію в умовах віддаленого навчання або роботи. Завдяки правильній організації методичної роботи в гімназії, яка зосереджена на наданні реальної, дієвої допомоги педагогам закладу, вдосконаленні їхньої медіаграмотності щодо впровадження в освітньому процесі інформаційно-комунікативних технологій, учителі-предметники змогли гідно прийняти неочікуваний виклик – роботу у віддаленому режимі.

II. Дистанційне навчання в гімназії: Alea jacta est

16 березня 2020 року розпочалося навчання поза межами закладу. Адміністрацією були визначені та озвучені на засіданні педагогічної ради перші кроки організації дистанційного навчання у БМГГ № 2, а саме:

- вивчення нормативно-правової бази (листів та постанов керуючих органів);
- розробка проєкту «Положення про використання технологій дистанційного навчання в БМГГ № 2»;
- схвалення Положення на засіданні педагогічної ради;
- корегування освітніх програм та робочих навчальних планів;
- формування відповідних наказів та розпоряджень у гімназії.

Головною метою використання технологій дистанційного навчання в гімназії стало забезпечення постійного доступу здобувачів освіти до електронних освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж.

Із метою вироблення єдиного підходу до вирішення певних матеріально-технічних проблем у перший день оголошення карантину також були проведені обговорення актуальних питань, аналіз різних думок щодо організації освітнього процесу в умовах віддаленого режиму, а під час практичної частини педагогічної ради була розроблена та схвалена «Покрокова інструкція організації дистанційного навчання». Керівники кафедр разом з учителями на засіданнях детально опрацювали нормативну базу щодо дистанційного навчання, розглянули питання раціонального використання технологій дистанційного навчання під час карантину.

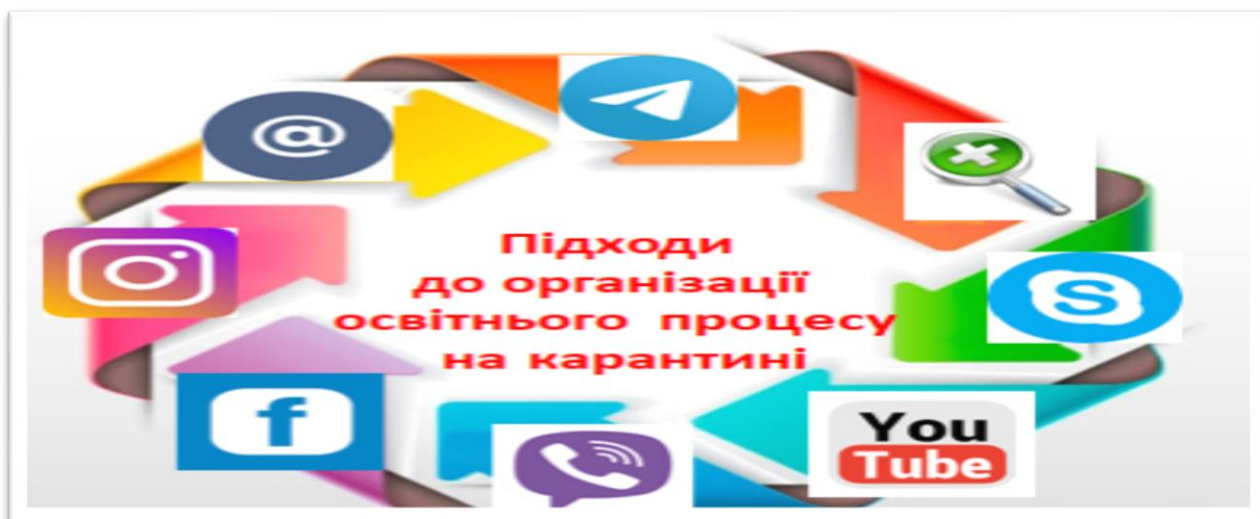
Для ефективного запровадження технології дистанційного навчання у БМГГ № 2 перед учителями-предметниками були поставлені такі завдання:

- дистанційний виклад навчального матеріалу та виконання навчальних планів і програм;
- формування єдиного освітнього простору в межах початкової, середньої та профільної освіти;
- реалізація потреб здобувачів освіти в освітніх послугах;
- підвищення мобільності й активності учнів;
- індивідуалізація навчання;
- забезпечення повноцінної якості освіти гімназистів;
- чіткий облік («фіксації») реалізації освітнього процесу;
- об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів тощо.

Система ефективної комунікації у «гімназійній родині» та забезпечення синхронізації, яка запроваджена адміністрацією кілька років тому, в період карантину раціонально використовувалися та вдосконалювалися.

На майстер-класах «Study Buddy», які систематично проводяться у гімназії, були презентовані різноманітні цифрові інструменти та можливості, у тому числі Google Classroom, Kahoot, LearningApps, QR-коди, хмари-тегів, різні навчальні платформи, сайти сучасного освітнього простору, що дало можливість швидко вчителям-предметникам зорієнтуватися та використовувати у дистанційному викладанні шкільних дисциплін найбільш корисні й доречні засоби.

На допомогу у вирішенні завдань, викликів, зумовлених запровадженням дистанційного навчання в обмежених часових рамках, застосовуємо можливості сайту.

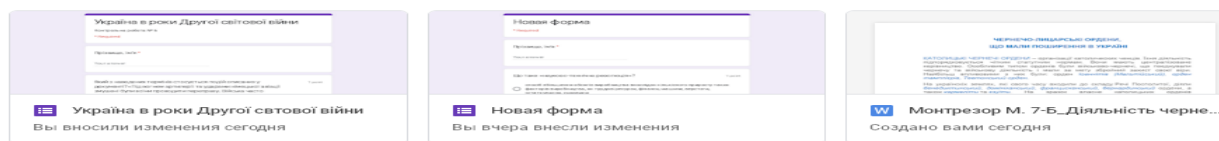
Сайт БМГГ № 2 – основний елемент дистанційного навчання: розміщення новин, оголошень, повідомлень, інформацій гарантує своєчасне вирішення всіх проблемних питань, пов'язаних із карантинном. У розділі «Дистанційне навчання: дистанційна учительська» на допомогу педагогам розміщені зразки «Індивідуального плану професійного розвитку», поради щодо оформлення сторінок класних журналів, електронний журнал, Google-таблиці електронного розкладу, графіки контрольних робіт.

Соціальна мережа «Facebook» – це відмінна можливість швидко знаходити нові тенденції дистанційного навчання, ефективно спілкуватися з колегами, ділитися досвідом. У Facebook створені групи «Бердичівська міська гуманітарна гімназія № 2», «Учителі БМГГ № 2», «Методичний кабінет», через які маємо можливість поширювати та отримувати корисну інформацію тощо.

Учителі гімназії застосовують різні підходи щодо організації освітнього процесу на карантині. Для ефективної віддаленої роботи важливо постійно бути на зв'язку, а також мати зручні інструменти для організації освітнього процесу. Всю робочу комунікацію вчителі гімназії перенесли в онлайн, а отже, створили робочі чати у класах з окремих предметів або у групах класів, а один загальний уже був – «Учителі БМГГ № 2». Чати створили у месенджері з дотриманням добровільності та зручності в Viber, Facebook Messenger, Skype, використовували також інтеграцію з іншими корисними у роботі сервісами. Viber-групи («Учителі БМГГ № 2», «Класні керівники», «Групи класів», «Групи із окремих предметів» тощо) створені для роботи з учнями, у яких учителі розміщують конспекти, аудіо, відео, пояснення щодо виконання завдань, посилання на відео у YouTube.

III. Дистанційна гімназійна академія. Інструменти для дистанційного навчання

Дистанційне навчання у закладі на даний момент – це використання інноваційних технологій. З усього розмаїття сучасних освітніх технологій на уроках математики, біології, природознавства вчителі Іщенко Є.В., Бугаєнко Н. доцільно використовують проблемне, проєктне, адаптивне навчання, кейс-методи тощо.

Название ↓	Владелец	Последнее изменение	Размер файла
Юридичний практикум	я	6 мая 2020 г. я	—
11 клас	я	6 апр. 2020 г. я	—
10А	я	10 апр. 2020 г. я	—
10 клас	я	6 апр. 2020 г. я	—
9 клас, Правознавство	я	6 апр. 2020 г. я	—
7 клас	я	6 апр. 2020 г. я	—
6 клас	я	6 апр. 2020 г. я	—

На етапі сприйняття й осмислення нової інформації, з метою мотивації здобувачів освіти, у нагоді став сервіс створення презентацій на Google Диску, використовуючи який педагоги подавали навчальний матеріал у

вигляді схем і таблиць. 47 % учителів гімназії обрали Google Диск – хмарне сховище, у якому можна зберігати файли (текстові документи, презентації, відео тощо), ділитися ними та відкривати з будь-якого пристрою. Особливу увагу заслуговує робота вчителя історії Матвіюк О.Д., яка за допомогою сервісу Google Диск усю інформацію структурувала за класами, предметами та темами, що вивчаються. Кожна тематична папка містить тезові конспекти із завданнями для учнів, створені вчителем презентації до теми та/або навчальні відео, що дає можливість візуалізувати навчальний матеріал та зробити його сприйняття доступнішим для учнів. У випадку, якщо вивчення теми передбачає створення презентацій, виконання творчих завдань, розгорнутих відповідей, то після отримання їх на електронну пошту матеріали також структуровані відповідно до теми і зберігаються у папках класу. Це дало можливість учням побачити результат своєї роботи та роботи своїх однокласників, мотивувало до вдосконалення своїх навичок. Зворотний зв'язок з учнями підтверджував їхню зацікавленість у тому, аби однокласники мали можливість переглядати ці роботи.

The image shows a Google Form titled "АНКЕТА ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ БМГГ № 2 "ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ГІМНАЗІЇ"". The form is in Ukrainian and includes the following text:

АНКЕТА ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ БМГГ № 2 "ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ГІМНАЗІЇ"

Шановні колеги! Просимо дати відверті відповіді на запитання анкети з метою покращення дистанційного навчання.

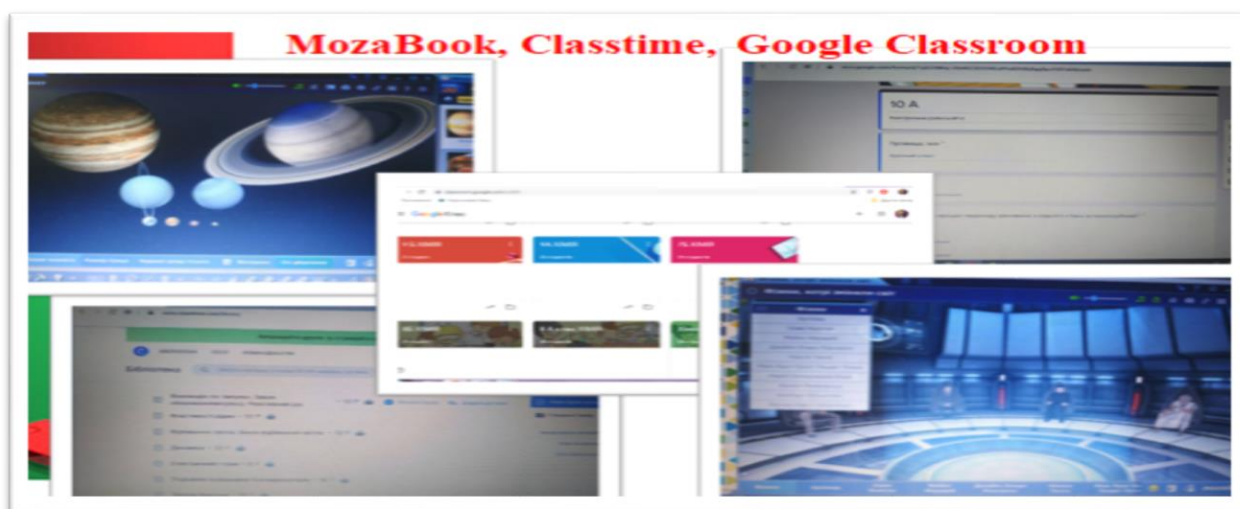
Вкажіть ПІБ *

Краткий ответ

Щоб зберегти відповідь *

Для дослідження адміністрацією вигляду дистанційного навчання зсередини та для перевірки (контролю) знань 25,5 % учителів гімназії використовували Google Форми. Цей інструмент дозволяє без зайвих проблем провести опитування з теми та з'ясувати, наскільки добре учні засвоїли матеріал. Зручність використання даної форми полягає в тому, що є можливість створювати тести і налаштовувати автоматичну перевірку відповідей. Функція «Друк» дає змогу роздрукувати відповіді учнів та використати їх для аналізу помилок і повторення матеріалу. На думку Матвіюк О.Д., використання сервісів Google Діску для організації дистанційного навчання, оцінювання та контролю знань, умінь і навичок учнів створює належні умови для засвоєння здобувачами освіти навчальної інформації та можливості для надання динамічної та актуальної співпраці. Хмарний сервіс Google Диск сприяє створенню багатофункціонального користувацького середовища, надзвичайно продуктивного та зручного для учнів та учителів.

Варто відзначити програмні педагогічні засоби (з конструктором уроків і тестових контролів), віртуальну модель місцевості (з можливостями проведення вимірів і вирішення завдань), електронні навчальні та електронні топографічні карти, роботу з відкритими картографічними сервісами Google Maps, які використовувала вчитель географії Боброва Т.В. Зараз уже існує започаткована система електронних наочностей, що охоплює систему природознавчо-географічної освіти з 5 по 11 клас. Учителі застосовують переважну більшість електронних матеріалів, які являють собою набір презентацій або переведені в електронну форму друковані навчальні матеріали, що відповідають потребам Нової української школи.

21 % учителів (словесників, природничих дисциплін) для забезпечення комплексної організації дистанційного навчання в класах використовують хмарний сервіс Classroom. Слід відзначити вчительку хімії Крсець А.Г., яка створила Classroom для кожного класу з 7 по 11-ті. Завдяки сервісу **Google Classroom** учителі мають можливість:

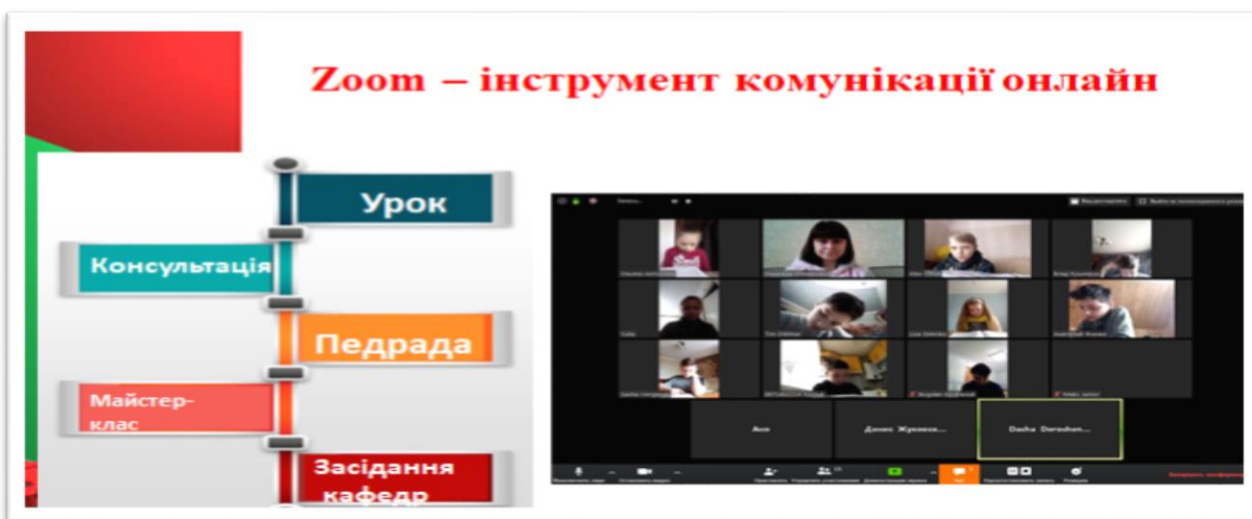
- надсилати матеріали всім учням одразу дистанційно;
- збирати роботи онлайн, зберігати їх на Google Диску, перевіряти, коментувати помилки, виставляти оцінки з оповіщенням учнів, а в перспективі є змога надсилати звіт про успішність кожного учня його батькам;
- бачити статистику виконання;
- створювати анкетні опитування;
- планувати час розсилки завдань, виставляти дедлайн, що важливо під час дистанційного навчання;
- налагоджувати невидиме для інших учнів індивідуальне спілкування з більш сором'язливими здобувачами освіти тощо.

Активно використовують у дистанційній роботі **Classtime** – онлайн сервіс для роботи з учнями в реальному часі: перевірка знань і аналіз виконання завдань вчителькою Черевко А.О., Крсець А.Г.

Учитель Фурзікова О.М. впроваджувала дистанційне навчання за допомогою **MozaBook**, який дозволив урізноманітнювати інструментарій шкільних уроків за рахунок численних ілюстраційних, анімаційних і творчих

презентаційних можливостей. Сервіс допоміг учителю реалізувати освітню програму фізики: провести віртуальні лабораторні роботи та домашні експерименти.

Edmodo – освітня платформа, яка дозволяє об'єднувати вчителів і здобувачів освіти разом. Вони мають доступ до платформи в будь-який час і в будь-якому місці. Завдяки Edmodo учні можуть навчатись цифровій грамотності. Крім того, платформа надзвичайно легка у використанні. Учителі Мінакова Н.В., Рогальська Л.М. уже мали досвід роботи в Edmodo, яким задовго до карантину поділилися з колегами. У період карантину цю ж освітню платформу для роботи з учнями обрали Галайчук С.О., Юрчук Є.Г. Учителі англійської мови створили віртуальні класи й наповнили їх навчальними елементами – записами, аудіо-, відеоматеріалами, документ-файлами, зображеннями, тестами, завданнями, опитуванням. Edmodo підтримує імпорт контенту з YouTube. Вчителі не тільки розміщують завдання та контролюють їх виконання учнями, а також прикріплюють аудіо- та відеофайли, що дає змогу проводити роботу з аудіювання.

Переваги використання *сервісу Zoom* під час дистанційного навчання відчули вчителі англійської та польської мови Протопопова Н.Л., Баккалінська Н.Л., Рогальська Л.М., Мінакова Н.В., Галайчук С.О., Юрчук Є.Г., Кріковцова О.В. Цей сервіс використовують для проведення відео- чи аудіоконференцій. Саме специфіка предмета стала поштовхом до застосування **сервісу Zoom** (40 % учителів). Під час онлайн-уроків у Zoom педагоги презентували навчальний матеріал, пояснювали складні пункти у завданнях тем, давали відповіді на запитання. Також учителі надсилали учням корисні посилання на інтернет-джерела з відеоуроками, презентаціями, лексико-граматичними вправами тощо. Проводячи уроки в режимі онлайн, учителі іноземних мов мали змогу виконувати різноманітні вправи, наприклад, «Popcorn Reading», «Mime», які сприяли підвищенню інтересу гімназистів до вивчення предмета. Пояснюючи новий граматичний матеріал, Мінакова Н.В. використовувала «дошку» у даній програмі, де за допомогою сенсорного екрану телефону створювала схеми, писала приклади

речень. Більше того, застосовуючи «демонстрацію екрану», залучала до лексичних онлайн-ігор, опису фотографій тощо. Учасники Zoom-конференцій могли комфортно почуватися на уроці, навіть якщо в кімнаті під час уроку безлад. Під час виконання тестових завдань із читання чи аудіювання учасники друкували відповіді у приватних чатах. Загалом Zoom – це можливість проведення звичайного уроку в комфортних та цікавих для здобувачів освіти умовах. Таким чином, Zoom став цікавим здобувачам освіти для використання.

Для презентації та опрацювання лексичного матеріалу вчителі англійської мови Мінакова Н.В., Галайчук С.О., Юрчук Є.Г. використовували додаток Quizlet, в якому вони подавали учням нову лексику з перекладом, де ті могли прослуховувати вимову кожного слова. Потім діти тренували та закріплювали її у різноманітних вправах на використання лексичних карток: слово-картинка, слово-переклад, термін-визначення, які допомагали запам'ятовувати матеріал різними способами (на слух, написання тощо). Завдяки сервісам, які впроваджували вчителі, був здійснений семестровий контроль знань учнів 3–11 класів з іноземної мови з чотирьох видів мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання (рецептивні вміння), письма та говоріння (продуктивні вміння).

Найпопулярнішим сервісом став YouTube. 83 % учителів, використовуючи відповідний відеоконтент, а саме: відеоуроки (із детальним поясненням і вправами на закріплення), буктрейлери, власні та оригінальні учнівські відеопрезентації тощо, урізноманітнювали освітній процес, сприяли засвоєнню навчального матеріалу, розвитку креативності. Вчителі ефективно використовували для пояснення навчального матеріалу **відеолекції та відеоуроки** (відеоуроки від Українського проекту «Якість освіти», «Історія України в історіях» від проекту EdEra, платформи «Доступна освіта», проекту Be smart тощо). Для учнів відеоурок став дуже зручним ресурсом, який частково компенсував відсутність онлайн-уроків – це насамперед можливість повернутися до незрозумілих моментів та переглянути пояснення кілька разів, повільніше, з паузами, відповідно до власного стилю навчання.

Створюючи дистанційні уроки, вчителі застосовували такі принципи візуального дизайну:

- якісне оформлення та представлення навчального матеріалу з урахуванням принципів візуалізації різноманітної інформації;
- доступне пояснення матеріалу з використанням:
- відеолекцій та відеоуроків (YouTube, власні (авторські));
- презентацій;
- опорних конспектів, таблиць, схем, алгоритмів;
- роботи з підручником;
- робочих аркушів, бланків;
- чітка ієрархія окремих елементів тексту, завдань;
- доступна, компактна та негромізка інформація.

Відкриттям для вчителів української мови й літератури став ресурс «Wordwall», який допоміг створювати інтерактивні завдання різних типів.

Вправи учні виконували у вигляді гри, а педагоги бачили навчальні результати дітей у своєму віртуальному кабінеті.

51 % учителів (Гензель О.В., Полюга Н.Л., Чорна Л.А., Грабовська Л.Ю., Шалімова О.В., Гаврилук Т.М. та ін.) дистанційне навчання організовують з освітньою платформою «**Всеосвіта**».

Дистанційне навчання зі Всеосвітою:

- захопливі завдання;
- зручний формат участі;
- робота над помилками;
- тренажер підготовки до ЗНО:
- повна база тестів;
- ЗНО за всі роки в одному місці;
- необмежений доступ до тестувань з усіх предметів;
- конструктор тестів.

Учителі, які викладають в 11-му класі (Іщенко Є.В., Матвіюк О.Д., Лепешко Л.Ю.), пропонують учням виконання завдань за допомогою тренажера підготовки до ЗНО на платформі «Всеосвіта», перевагами якого є: повна база тестів; ЗНО за всі роки в одному місці; необмежений доступ до тестувань з усіх предметів; конструктор тестів.

Вчителі гімназії у дистанційній роботі використовують освітній ІТ-проект «**На урок**», інструментами якого є: бібліотека онлайн-тестів; вебінари для вчителів; інтернет-конференції; онлайн-проекти.

На думку педагогів гімназії, перевагами сервісу є:

- відкрита база тестів;
- інтеграція з особистим кабінетом учителя;
- можливість роздрукувати тести;
- робота в реальному часі самотійно чи групою;
- 12-бальна система оцінювання.

У рамках реалізації Всеукраїнського проекту «**Розумники**» (*Smart Kids*) учні 1–4 класів початкової школи мають можливість навчатися з використанням домашніх гаджетів, а саме: завдання учні можуть виконувати на комп'ютері, планшеті, мультимедійній дошці чи будь-якому іншому мультимедійному обладнанні.

Усі вправи інтерактивні і повністю охоплюють шкільну програму. Видавництво «Розумники» розробило 16 тисяч інтерактивних завдань для початкової школи з предметів «Українська мова» та «Математика». Також триває розробка підручників «Я досліджую світ» і «Мистецтво». Учителі Самохвал Н.В., Бовсуновська А.Л., Носова О.А., Кондратюк С.А. пропонують захоплюючі інтерактивні вправи з веселими анімованими персонажами,

яскравими сюжетами та звуковим супроводом. Такі завдання викликають інтерес до навчання, допомагають дитині швидше вивчити новий матеріал з основних шкільних предметів, розвивають логіку, увагу, уяву, креативне мислення та пам'ять.

Class Dojo – зручний і простий інструмент для оцінки роботи класу в режимі реального часу

Переваги:

- швидко і просто оцінювати класну і домашню роботу, і навіть виставити відмітку про поведінку на уроці;
- зручний та яскравий інтерфейс, симпатичні аватари, цікаві для сприймання дітьми;
- можливість роботи, як із стаціонарного комп'ютера так із планшета, чи смартфона;
- можливість не просто оцінити діяльність дітей, а й побачити рейтинг кожного учасника в цікавій ігровій формі.

Учитель Гаврилюк Т.О. для зворотного зв'язку з батьками та учнями широко використовує платформу *Class Dojo*, яка допомагає максимально зімітувати шкільне життя. Зручний та яскравий інтерфейс *Class Dojo* дає можливість не просто оцінити діяльність дітей, а й побачити рейтинг кожного учасника в цікавій ігровій формі.

У системі дистанційного навчання під час використання LearningApps учні із задоволенням виконують запропоновані інтерактивні вправи. Це навчальне середовище вчителі Полюга Н.Л., Носова О.А. застосовують на різних етапах: під час організації самостійної, індивідуальної діяльності або у спільній діяльності.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ІНТЕРАКТИВНА ДОШКА PADLET :

- як майданчик для організації роботи;
- як місце для розміщення навчальної інформації або завдань для її пошуку;
- як база для організації спільного виконання домашнього завдання;
- як простір для розміщення ідей для проектів та їх обговорення;
- як інструмент для організації кооперативної спільної діяльності учнів.

Легким інструментом для організації спільної роботи учасників освітнього процесу з різним контентом у визначеному віртуальному просторі є мережевий сервіс **Padlet**.

Учитель Полюга Н.Л. активно використовує дошку в роботі з учнями під час вивчення математики, з її допомогою проводить «мозковий штурм», розміщує навчальну інформацію, завдання для її пошуку, організовує спільне виконання домашнього завдання. Інтерактивна дошка **Padlet** - місце розміщення ідей для гімназійних проєктів та їх обговорення, це інструмент для організації групової діяльності учнів як на занятті, так і в позанавчальний час.

6 квітня 2020 року на **YouTube-каналі МОН «Всеукраїнська школа онлайн»**, а також ще на 15 телеканалів та медіаресурсах о 10:00 розпочалася трансляція уроків для учнів 5–11 класів на карантині. 38 % учителів-предметників долучили своїх вихованців до цього проєкту. Педагоги відмічають зручність у тому, що публікуються вони за розкладом на сайті «Освіта юа» один за одним і можна структурувати заняття. Під кожним відео учень також може знайти рекомендоване домашнє завдання на закріплення теми. Учителі переглядають відеоматеріали, шукають можливості застосовувати їх у своїй роботі. Для учнів, що мають проблеми з підключенням до інтернету, всі уроки також транслюватимуться українськими телеканалами.

Основним доступним ресурсом, що використовують учителі гімназії впродовж дистанційного навчання, є Viber (92 % педагогів). Завдяки цьому незамінному мобільному додатку завжди є можливість підтримувати зв'язок між усіма учасниками освітнього процесу, комунікувати з учнями, прикріплювати відеоуроки, корисні посилання та здійснювати зворотний зв'язок зі здобувачами освіти.

Зворотний зв'язок реалізовується за допомогою:

- виконання тестів у Google-формах, у Classtime;
- надсилання виконаних завдань;
- отримання відповідей учнів через онлайн-зв'язок,
- фотозвітів, відеозвітів виконаних робіт у Viber-групах.

Зворотний зв'язок з учнями підтверджував їх зацікавленість у тому, аби отримувати якісні знання. Такий висновок був зроблений, коли 119 учнів 2–9-х класів взяли участь у форматі online Міжнародного етапу математичного конкурсу «Кенгуру».

Класні керівники, педагог-організатор намагалися в умовах віддаленого навчання урізноманітнити дозвілля учнів. Свої плани роботи вони адаптували до дистанційної форми і проводили виховні заходи онлайн (інформацію оприлюднювали на сайті гімназії, на сторінці у Facebook, або на YouTube каналі).

Педагог-організатор Артемчук В.А. розміщувала в соціальній групі Viber для активу гімназії корисні поради: «Як уникнути вірусів», «Соціальна дистанція», «Що ти знаєш про коронавірус». Також нею був проведений гімназійний фотоконкурс «Навчання вдома», фотофлешмоб «Селфі у

вишиванці», челендж між учнями 5-х – 11-х класів «Світ моїх захоплень» та «Привітай найдорожчу людину» (до Дня матері).

Через сучасні освітні сервіси Google Classroom, Zoom, Class Dojo, Classtime, мобільний додаток Viber класні керівники провели години спілкування до таких пам'ятних дат та знаменних свят: День Землі, Всесвітній день здоров'я, День річниці Чорнобильської трагедії, Великдень, День пам'яті і примирення, День Перемоги, День сім'ї тощо. Також класні керівники в онлайн-режимі із посиланнями на інформаційні ресурси, відеоролики ознайомили учнів із такими важливими питаннями: «Як правильно мити руки», «Як захиститися від коронавірусу», «Про коронавірус дітям. Все, що Ви хотіли розповісти, але не знали як», «Безпечна поведінка вдома», «Безпечне користування Інтернетом та комп'ютером», «Ознаки отруєння. Запобігання отруєння чадним газом», «Нагадування: правила поведінки під час карантину», «Правила безпечної поведінки на водоймах», «Безпечні канікули» тощо. Із батьками проводилися онлайн-консультації «Як допомогти дитині у навчанні під час карантину», «5 речей про коронавірус, які потрібно знати батькам – МОН та МОЗ дають роз'яснення», онлайн-тестування «Що я знаю про коронавірус» тощо.

Класні керівники надавали індивідуальну допомогу батькам або дітям з таких питань: як скидати відео, як приєднатися до Classroom, як прикріпити зроблене завдання, як працювати в Zoom тощо.

Зусиллями класних керівників, учнів 1–11 класів, педагога-організатора було створено віртуальну дошку яскравих миттєвостей гімназійного життя, де всі бажаючі могли згадати приємні (неочікувані, цікаві) моменти, які відбувалися з ними впродовж 2019–2020 н. р.

Дуже важливою під час дистанційного навчання стала психологічна підтримка як дітей, так і дорослих, адже вони опинилися закритими в одному просторі 24/7 та ще й при цьому працювали, навчалися в незвичних умовах, але в попередньому темпі. Тут на допомогу учасникам освітнього процесу прийшла психологічна служба гімназії. Було організовано роботу з учасниками освітнього процесу щодо відстеження дистанційного навчання (розробка анкет і їх опрацювання, надання рекомендацій); проводилися, за потреби, у дистанційному режимі консультації для всіх учасників освітнього процесу.

Останній день навчання перевершив усі очікування. У БМГГ № 2 до нетрадиційних форматів святкування вже звикли. Замість тривалих лінійок та виголошення промов нестандартно щороку за допомогою квестів проводимо Свято останнього дзвоника. Приємний сюрприз влаштувала адміністрація для гімназистів, а особливо, для випускників, – в синхронному режимі гарне онлайн-свято: відеоестафета, інтерактиви, учнівські флешмоби, челенджі тощо.

Адміністрація гімназії протягом карантинних обмежень координувала та здійснювала контроль за виконанням освітніх програм учителями, проводила індивідуальні консультації з учителями–предметниками щодо забезпечення рівного доступу до отримання якісних освітніх послуг,

об'єктивного оцінювання учнів тощо. З цією метою була проведена дистанційна педагогічна рада «Попередні підсумки дистанційного навчання у гімназії. Обмін досвідом», влаштувалися онлайн-оперативки, в ході яких колегіальним рішенням було впроваджено у роботу «Електронний розклад», «Електронний журнал», «Електронний табель», «Електронний щоденник», «Електронне свідоцтво досягнень».

Дирекція, колектив БМГГ № 2 проявили креатив і провели онлайн-підсумок. 29 травня відбувався марафон із залученням учителів-предметників «Онлайн-освіта в умовах карантину», під час якого наголосили на досягненнях та успіхах дистанційного навчання, обмінялися досвідом віддаленої роботи.

IV. Переваги та проблемні моменти дистанційного навчання

Дистанційне навчання, на думку адміністрації, вчителів, має низку переваг, зокрема: актуальність, гнучкість, інтерактивність, відсутність географічних кордонів.

У гімназії на дистанційну форму вивчення переведено понад 29 навчальних предметів, курсів за вибором, спецкурсів, за якими очно навчається понад 700 учнів. Дослідження дистанційного навчання у БМГГ № 2, яке провели у середині травня, показало, що ним охоплені 97 % здобувачів освіти, лише у 70 % класів усі учні залучені до віддаленого навчання, у 30 % класів є 1–3 особи, які з об'єктивних причин не змогли опанувати матеріал дистанційно.

Дистанційний процес навчання надає багато переваг:

- можливість навчатися у своєму темпі, сприяє формуванню критичного мислення, ставить у пріоритет якість засвоєних знань, а не кількість виконаних завдань, спрямовує учнів на шлях самостійності й свідомості;

- можливість самостійно вирішувати, скільки часу потрібно для засвоєння матеріалу та вільно планувати, ефективно використовувати свій вільний від навчання час;

- постійна можливість спілкуватися із вчителями в режимі відеолекції, в мережі вайбер-групи, електронної пошти або онлайн-програми ZOOM.

Безперечною є зручність дистанційної форми для учнів старшої та середньої школи, що надає можливість постійного доступу до навчальних та інформаційних матеріалів (у зручний час для будь-якого учня з будь-яким графіком роботи та/або індивідуальними особливостями), отримання консультативної допомоги вчителя, наявність прикладів та зразків оформлення контрольних, самостійних робіт, звітів, відповідей тощо, відсутність необхідності пошуку спеціальної літератури та джерел, що перелічені, та найчастіше на які є гіперпосилання в дистанційному уроці. Тобто мотивований учень, котрий прагне до самовдосконалення і підвищення свого освітнього рівня, оцінює виключно позитивно таку форму навчання. Метою дистанційного навчання є стимулювати самостійну навчальну діяльність здобувачів освіти, оскільки лише ті знання, які людина

набула самостійно, завдяки власному досвіду, думці й діям, стають справді її особистісним здобутком.

Перевагами дистанційної форми навчання для вчителів є, безумовно, простота і зручність корегування вже створеного навчального матеріалу відповідно до календарно-тематичного планування, додавання актуальних матеріалів та посилань, удосконалення системи контролю знань, оновлення, заміна та доповнення завдань, глосарію, бази тестів, автоматична перевірка та оцінювання тестових завдань тощо.

94 % батьків активно долучилися до дистанційного навчання та вважають за необхідне, щоб дитина не відставала від програми. Майже 98 % вважають, що існує зворотний зв'язок учнів та вчителів, організовано спілкування з вчителями та класними керівниками.

Однак, наявні нарікання від батьків учнів молодших класів, деяких батьків класів середньої ланки щодо дистанційної форми навчання. Отже, головна складність для учнів – самостійно змусити себе навчатися. 27 % учнів здобувають знання самостійно, батьки їх не контролюють, 47 % – учаться тільки з допомогою батьків. Але ж самостійна робота здобувача освіти є суттєвим елементом освітнього процесу, її частка складає понад 50-70 % навчального часу, відведеного на вивчення дисципліни. Отже, цю проблему кожен учень має вирішити самостійно. Мотивації з боку вчителів, на наш погляд, достатньо (вищий бал за своєчасне виконання завдань, додаткові бали за виконання додаткових завдань, цікаві актуальні інформаційні матеріали, відеоматеріали тощо). Наступна окреслена учнями проблема – брак особистого спілкування із вчителем. Її частково вирішує можливість спілкування під час індивідуальних консультацій, які проводяться щоденно всіма вчителями через телефонні дзвінки, соціальні мережі «Viber», «Facebook».

Деякі учні мали проблеми з реєстрацією на платформах Classroom, Classtime тощо, що, як правило, пояснюється їхньою неорганізованістю.

Також існувала низка психологічних особливостей, які стали перешкодою до сприйняття дистанційного навчання як звичної навчальної діяльності з тим мотиваційним змістом, до якого всі звикли. До таких особливостей можна віднести:

- мінімальну присутність або ж повну відсутність живого діалогу з учителем, який не може відступати від програми, а діє тільки в її межах;

- відсутність (в деяких випадках) індивідуального підходу, що призводить до того, що в межах дистанційного навчання неможливо врахувати особливості кожного учня і знайти до нього підхід (неможливо «змусити» здобувачів освіти одночасно виконувати завдання – один реагує і відповідає миттєво на запитання, завдання, інший – розгортає і переглядає його лише в кінці дня;

- відсутність можливості реалізовувати потребу в спілкуванні, ділитися знаннями між учнями;

- ускладненість зовнішнього контролю учня з боку вчителя; результат дистанційного навчання здебільшого залежить тільки від самодисципліни

учня, від його вольових якостей, які не завжди можуть знаходитися на належному рівні;

- труднощі у визначенні рівня знань учня завдяки дистанційному контролю знань, у ході якого він може користуватися матеріалами або підказками, фотозвітами вже перевірених робіт, оскільки всі роботи надсилаються неодноразово, користування ГДЗ тощо.

Були певні складнощі дистанційної форми навчання і для вчителів: необхідність адаптації завдань під можливості віддаленої роботи, невпевненість у самостійності виконання завдань певним учнем, складність оформлення навчальних матеріалів згідно з діючими стандартами. Ці питання залишаються відкритими і потребують вирішення на випадок надзвичайних ситуацій чи карантинних заходів у майбутньому. Проблемними моментами дистанційної форми залишається мотивація учнів (36 %). На думку педагогів, у 62 % гімназистів знизився інтерес до вивчення дисциплін. В анкетуванні 79 % учителів гімназії відзначили, що важко передбачити, чи самостійно виконують завдання діти, що значно впливає на об'єктивність оцінювання. І цей факт пояснює причину підвищення у 40 % здобувачів освіти рівня навчальних досягнень.

Дистанційний формат навчання став новинкою для всіх учасників освітнього процесу. Але і вчителі, й учні швидко звикли та пристосувалися, і уже у квітні-травні усі лекційні та практичні заняття проходили зрозуміло та цікаво. Учителі гімназії піклувалися про те, щоб учні вчасно одержували весь необхідний матеріал, і про те, щоб донести його зрозуміло кожному. Вони ретельно перевіряли напрацювання, вказували на помилки, допомагали розібратися детально із проблемними питаннями.

Упродовж березня–травня 2020 року вчителі гімназії мали змогу вдосконалювати особистісні та ділові якості без відриву від роботи. Такий висновок був зроблений на основі проведеного дослідження (анкетування), аналізу індивідуальних планів розвитку педагогів. 83 % вчителів активно відвідували онлайн-тренінги, вебінари, дистанційні курси підвищення кваліфікації, самостійно опановували цифрові інструменти.

Злагоджена робота педагогічного колективу, наполегливість та старанність учнів, контроль та відповідальність з боку батьків – все це забезпечило належне виконання освітніх програм, додержання вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, засвоєння учнями навчального матеріалу та сприяло успішному завершенню навчального року.